Krisztus körülmetélése – Kisméretű szárnyasoltár két táblaképe

Alkotó Wolf Traut köre (korábban Hans Schäufelinnek tulajdonítva)
Készítés ideje 1504 után
Leltári szám 56.560

Leírás
A Jézus születését, illetve körülmetélését ábrázoló két, kisméretű táblakép eredetileg feltehetően egyazon, Jézus gyermekségének jeleneteit mutató házioltár szárnyait díszítette. Mindkét festményen körben követhető a képszél, amely az egykori keretezés helyét jelzi. Az eredeti fatáblákat elvékonyították vagy a szárnyképek feltehetően díszített hátoldalát lefűrészleték. A képeket a restaurálászkor ültették át másodlagos vagy új hordozóra. Mindkettőt ívesen alakított, festett, aranyszínű levél és indaornamentika zárja, amely a reneszánsz formavilágát idézi.
A Körülmetélés ábrázolásán a kompozíció bal szélén főpap ül, az ölében látható tál fölé a meztelen gyermeket tartva. Két segítője előtte helyezkedett el, egyikük a nézőknek hátat fordítva a körülmetélés szertartását végzi. Mögöttük jobbról Mária és József állnak, egymás felé fordulva, József bal kezével a Gyermekre mutat, baljában mellkasához szorított, levetett kalapját tartja; Mária imádkozik. A háttérben egyszerű arhitektúra, kosáríves nyílás jelzi a teret. A kompozíció apró változtatásokkal Dürer megfelelő témájú, 1504-re keltezett metszetét (B 86) használta előképül.
Bár a korábbi szakirodalom sohasem kérdőjelezte meg a Dürer követő Hans Schäufelin szerzőségét (sőt a képeket a festő legkorábbi műveiként interpretálta), Christoph Metzger, Schäufelin legújabb monográfusának véleménye szerint, a két festmény szín- és ecsetkezelése, a szűkszavú hátterek és a Dürer-metszethez való szigorú ragaszkodás nem jellemzőek a mesterre. E vonások alapján kizárhatónak tartja az Esztergomba került képek festőjének Schäufelinnel való azonosítását. A szerző a képek bizonyos részleteit Wolf Traut és köre alkotásaihoz, különösképpen a nürnbergi St. Johannes-templom főoltárához véli közel állónak.

Proveniencia
Ipolyi-gyűjtemény 243, 246. (“243. Krisztus körülmetélése. Olajfestmény deszkán. A 246. Szám pendatja (a X. ládában).” “246: Krisztus szu
¨
letése. Olajfestmény deszkán. A XVI. sz. német mesterek modorában. Rajta régibb írású czédulán: Albrecht Altdorfer.”) Ipolyi 1873-ban vásárolta Augsburgban.

Bibliográfia
• St. Pölten 2015, 136-137 (Sarkadi-Nagy)
• Christoph Metzger: Hans Schaufelin als Maler. Berlin 2002. 522-524, 558.
• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. Corvina, 199 (Végh J.).

• Végh János: XVI. századi német táblaképek. Budapest 1972, 5-6. sz. –Weih-Krüger Sonja: Hans Schäufelein. Ein Beitrag zur künstlerischen Entwicklung des jungen Hans Schäufelein bis zu seiner Niederlassung in Nördlingen 1515 unter besonderer Berücksichtigung des malerischen Werks (=Diss Erlangen-Nürnberg 1986), Nürnberg 1986, 56-60.
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára (Budapest, 1964. Akadémiai Kiadó), 168.
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei (összeállította: Genthon István; Budapest 1948), 134.
• Thieme-Becker XXIX 1935, 559.
• Hoffmann Edit: Über
Alta
¨
re aus Ungarn im 15. und 16. Jahrhundert. In: A
Mu
˝
gyu
˝
jto
˝
V. 1931. 6-7. sz. 169.
• Évkönyve Bp. 1930, 95.
• Gerevich T. Az Ipolyi Gyűjtemény. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat
• O. Benesch: Die Fürtserzbischöfliche Gemäldegalerie in Gran. Belvedere 14. 1929., 69.

Kapcsolódó műtárgyak
56.559 Jézus születése

